

विशसनेसंगामे ॥ ३० ॥ भवंच्छष्टि अभ्येत्यपसित्वा ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ आत्मरूपगुणान् आत्मनिकल्पितान् रूपवयोवर्णाकृत्यादि गुणान्सत्वादीन् ॥ ३३ ॥ क्रियापथेकर्ममार्गे क्रियांतथातदिति मन्यते इ
दंकर्मएवंगुणंएवफलमित्यावश्यकत्वेन मानयति ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ निरात्मानिःस्वरूपःचिदाभासविशिष्टोदेहेन्द्रियादिसंघतः दृश्यत्वेनशुक्तिरजतादिवन्मिथ्यात्वा
त् आत्मगुणैःचेतनत्वसत्यत्वसुखत्वैः यथोक्तं आनंदोविषयानुभवोनित्यत्वंचेतिसतिधर्माः अपृथक्केपिचतेषां चैतन्यात्पृथगिवावभासंतइति ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ प्रकृतिरिति यद्यपिस्त्रीपुंसाभ्यामपत्य
जन्ममृत्युविवादेचतथाविशसनेपिच ॥ शुभाशुभमयंसर्वमेतदाहुःक्रियापथं ॥ ३० ॥ प्रकृतिःकुरुतेदेवीभवंप्रलयमेवच ॥ दिवसांतेगुणानेतानभ्येत्यैकोव
तिष्ठते ॥ ३१ ॥ रश्मिजालमिवादित्यस्तत्तत्कालेनियच्छति ॥ एवमेषोसरूपपूर्वक्रीडार्थमभिमन्यते ॥ ३२ ॥ आत्मरूपगुणानेतान्विविधान्हृदयप्रियान् ॥ एव
मेतांविकुर्वाणःसर्गप्रलयधर्मिणीं ॥ ३३ ॥ क्रियांक्रियापथेरक्तस्त्रिगुणांत्रिगुणाधिपः ॥ क्रियांक्रियापथोपेतस्तथातदिति मन्यते ॥ ३४ ॥ प्रकृत्यासर्वमेवेदं
जगदंधीकृतंविभो ॥ रजसातमसाचैवव्याप्तंसर्वमनेकधा ॥ ३५ ॥ एवंद्वंद्वान्यथैतानिसमावर्ततितिनित्यशः ॥ ममैवैतानिजायंतेधावंतेतानिमा मिति ॥ ३६ ॥
निस्तर्तव्यान्यथैतानिसर्वाणीतिनराधिप ॥ मन्यतेयंत्यबुद्धत्वात्तथैवसुरुतान्यपि ॥ ३७ ॥ भोक्तव्यानिमयैतानिदेवलोकगतेनवै ॥ इहैवचैनंभोक्ष्यामिशुभा
शुभफलोदयं ॥ ३८ ॥ सुखमेवतु कर्तव्यंसकृत्कृत्वासुखंमम ॥ यावदंतंचमेसौख्यंजात्यांजात्यांभविष्यति ॥ ३९ ॥ भविष्यतिचमेदुःखंकृतेनेहाप्यनंतकं ॥ महदुः
खंहिमानुष्यंनिरयेचापिमज्जनं ॥ ४० ॥ निरयाच्चापिमानुष्यंकालेनैष्याम्यहंपुनः ॥ मनुष्यत्वाच्चेदेवत्वंदेवत्वात्पौरुषंपुनः ॥ ४१ ॥ मनुष्यत्वाच्चनिरयंपर्याये
णोपगच्छति ॥ यएवंवेत्तिनित्यंवैनिरात्मात्मगुणैर्वृतः ॥ ४२ ॥ तेनदेवमनुष्येषुनिरयेचोपपद्यते ॥ ममत्वेनावृतोनित्यंतत्रैवपरिवर्तते ॥ ४३ ॥ सर्गकोटिसह
स्राणिमरणांतासुमूर्तिषु ॥ यएवंकुरुतेकर्मशुभाशुभफलात्मकं ॥ ४४ ॥ सएवंफलमाप्नोतित्रिषुलोकेषुमूर्तिमान् ॥ प्रकृतिःकुरुतेकर्मशुभाशुभफलात्मकं ॥ प्र
कृतिश्चतदश्नातित्रिषुलोकेषुकामगा ॥ ४५ ॥ तिर्यग्योनिमनुष्यत्वेदेवलोकेतथैवच ॥ त्रीणिस्थानानिचैतानिजानीयात्प्राकृतानिह ॥ ४६ ॥ अलिं गांप्रकृतित्वा
हुर्लिंगैरनुमिमामहे ॥ तथैवपौरुषंलिंगमनुमानाद्भिमन्यते ॥ ४७ ॥ सलिं गांतरमासाद्यप्राकृतंलिंगमव्रणं ॥ व्रणद्वाराण्यधिष्ठायकर्मणात्मनिमन्यते ॥ ४८ ॥
मिवपुंप्रकृतिभ्यामेवसर्वकार्यंक्रियतेनान्यतरेणतथापिविवक्षितविवेकेप्रकृतावेवकर्तृत्वंपर्यवस्यति तस्याःसविकारत्वान्तुपुंसिनिर्विकारत्वादित्यर्थः ॥ ४९ ॥ ४६ ॥ अलिं गांनित्यानुमेयां ननुबन्धिवत्क
दाचित्यत्यक्षां कथंतर्हिसामन्यते दृष्टैर्लिंगैर्महदादिकार्यैस्तत्कारणभूतांतांअनुमिमामहे पौरुषंलिंगंपुरुषस्यानुमापकंदेहाद्यनुगतंचैतन्यं चिदाभासलिंगेनचितिरनुमीयतेइत्यर्थः इतिमन्यतेनिरीश्वरःसांख्यो
ननुतत्तथेतिभावः यत्साक्षादपरोक्षाद्वक्ष्येआत्मासर्वांतरइतिचितोऽव्यवहितापरोक्षत्वश्रुतिविरोधान् ॥ ४७ ॥ सइति अव्रणंप्राकृतंलिंगंनिर्विकारंप्रकृतेरिदंलिंगमकंदृश्यायाःप्रकृतेःसाधकइत्यर्थः सलिं गांतरं
पुर्यष्टकंगमंप्राप्यक्षरणधर्मित्वाद्गुणोलिं गंतस्यद्वाराणिश्रोत्रादीनि ॥ ४८ ॥